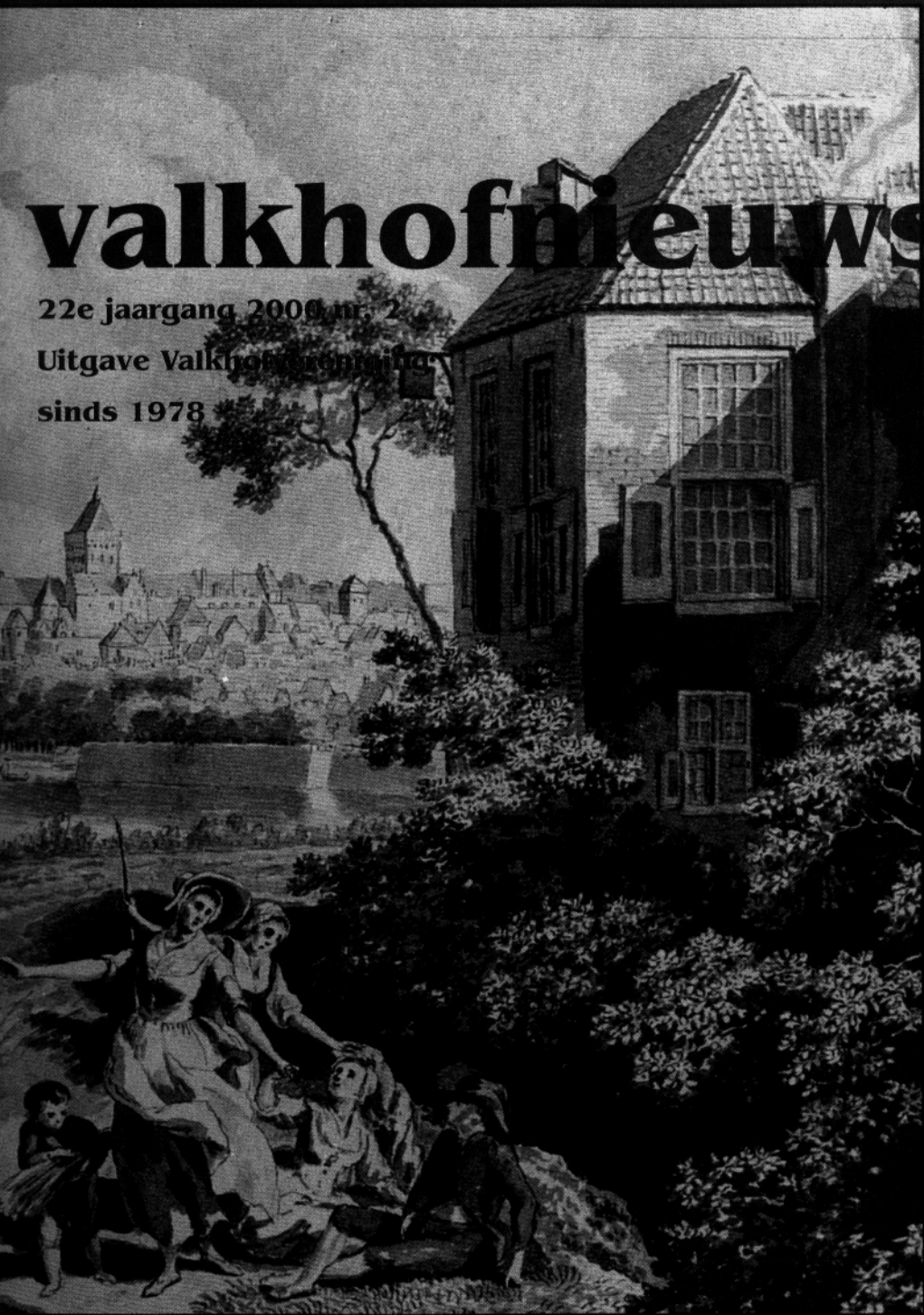

valkhofnieuws

22e jaargang 2000 nr. 2

Uitgave Valkhofvereniging

sinds 1978

Colofon Valkhofnieuws

- Valkhofnieuws:** Verschijnt 4 x per jaar en is een uitgave van de Valkhofvereniging.
ISSN-nr.: 1382-3760
- Redactieadres:** Valkhofnieuws
Postbus 1390
6501 BJ NIJMEGEN
- Redactieleden:** P. Hoos
A. Janssen
M. Vollebregt (hfd.red)
- Artikelen:** Aanleveren – indien mogelijk – op diskette (Word)
De redactie kan artikelen inkorten of niet plaatsen

Valkhofvereniging

- Lidmaatschap:** Postbus 1390 6501 BJ NIJMEGEN
- Contributies:** f 30,- per kalenderjaar
Postbank 44.38.363 t.n.v.
Valkhofvereniging Nijmegen
- Valkhofkapel:** Conservator: drs E.F.M. Boshouwers
Groenewoudseweg 49
6524 TP NIJMEGEN
Tel.: 024 – 3232587

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERMENIGVULDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT
WORDEN D.M.V. DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM OF OP WELKE WIJZE DAN OOK, ZONDER
VOORAFGAANDE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE VAN VALKHOFNIEUWS

VOORWOORD BIJ VALKHOFNIEUWS 2000-2

Door Maurice Vollebregt

Dat de Valkhofvereniging een actieve club is, wordt ook weer eens bewezen in deze zomer-uitgave van ons blad Valkhofnieuws.

Op 13 mei organiseerde onze vereniging een succesvolle excursie naar het Brabantse land, waarbij de kastelen van Heeswijk-Dinther en het kasteelraadhuis van Helmond werden aangedaan. Een verslag van deze tocht, geschreven door J.A. Lauret, treft u in dit nummer aan.

Ook op het Valkhof zelf heeft de afgelopen maanden weer genoeg plaatsgevonden. De gevel van de St.Nicolaaskapel is voorzien van zogeheten 'schouderstukken' en inmiddels zijn de glas-in-loodramen van de kapel aan de buitenzijde beschermd door pantserglas. Helaas heeft ook het Valkhofpark het nodige 'meegekregen' van een zware storm die eind mei over Nederland trok. Diverse grote bomen op het Valkhof liepen daarbij fikse schade op. In het uitgebreide artikel van conservator Boshouwers kunt u meer lezen over deze 'Valkhof-actualiteiten'. Eveneens geschreven door conservator Boshouwers is de aankondiging van de najaarstentoonstelling met het thema "Inkeer" in de St.Nicolaaskapel. Op 16 september wordt de tentoonstelling door de burgemeester van Nijmegen geopend en deze zal tot eind oktober te zien zijn.

Wellicht kent u de computerspelen waarin een historisch thema of gebeurtenis het uitgangspunt is. Zo bestaan er inmiddels ook diverse PC-games die zich afspelen in de historische setting van de Tweede Wereldoorlog. Deze spelen pretenderen persé geen oorlogs- of geweldsverheerlijking, maar daar mag ieder natuurlijk het zijne van denken. In ieder geval heeft onze redacteur Paul Hoos twee van deze spelen waarin het Valkhof als gevechtsterrein opduikt op historische juistheid onderzocht. Uit zijn artikel "Valkhof ®" blijkt zonneklaar dat de research van de spelontwerpers regelmatig te wensen overlaat...

Voorts is in dit nummer het verslag van de Algemene Ledenvergadering te lezen, welke op 10 mei gehouden werd. Ook is in dit blad het Secretarieel Jaarverslag 1999 opgenomen, zoals aan de Ledenvergadering is beloofd.

Tenslotte wijzen wij u op het bijgevoegde aanmeldingsformulier, dat bedoeld is voor de inschrijving van nieuwe leden. Wij willen u vragen om in uw directe omgeving te zoeken naar mensen die wellicht ook geïnteresseerd zijn om lid van onze vereniging te worden. U weet: voor de toekomst is het noodzakelijk dat de Valkhofvereniging sterk en onafhankelijk blijft. Daarmee blijft de kostenloze openstelling van de St.Nicolaaskapel op het Valkhof gewaarborgd, alsmede de bestudering van de geschiedenis van het Valkhof en het onderzoek naar de mogelijkheden van (gedeeltelijke) herbouw. Bovendien ontvangt ieder lid 4x per jaar ons blad Valkhofnieuws en worden diverse ledenactiviteiten georganiseerd. Redactie en bestuur rekenen op uw inzet !

TENTOONSTELLING THEMA "INKEER"

VANAF 16 SEPTEMBER 2000

Door Fer Boshouwers, conservator

In het najaar organiseert stichting Collage (Kortenhoef) een landelijke expositie met als thema het woord inkeer. Als locaties worden per provincie twee oude, niet of nauwelijks gebruikte, vrijwel vergeten en niettemin goed onderhouden kerkjes gezocht, die op zichzelf al een verbeelding van het thema zijn.

De St. Nicolaaskapel op het Valkhof te Nijmegen voldoet niet aan alle genoemde criteria. Hij vertoont op sommige punten een duidelijke meerwaarde. De kapel is zeer oud: bijna duizend jaar of zelfs meer. De vorm van de kapel is bijzonder: een achthoek of octagoon. In een ander opzicht valt hij er buiten: er worden exposities gehouden, huwelijken gesloten, muziekkuitvoeringen gegeven, etc.; dus is vrij intensief qua gebruik. Als Rijksmonument met supranationale bekendheid, goed gekozen.

De expositie is een vorm van onderzoek naar de betekenis van het woord inkeer. In zijn gedicht "Kerkje van Fransum", zegt C.O. Jellema (Spolia, 1996): 'Stille klankkast voor buiten, zo gesloten'. Daarbij verwijst hij naar het type kerkjes, waarvan hierboven sprake is. Vierendertig van die kerkjes, waarvan de kapel op het Valkhof zeker niet de minste is, -verspreid over alle provincies - openen van 15 september t/m 31 oktober a.s. hun deuren voor een expositie rond het reeds genoemde thema.

Aan veertig kunstenaars is gevraagd hun gedachten rond dit thema om te zetten in een beeld, installatie, fotoreeks of schilderij.

Inkeer betekent vanouds: zijn intrek nemen, een bocht in de weg, berouw of bezinning. Het is een begrip met een lange geschiedenis, en wekt associaties op met kloosters en kerkjes, met rust en regelmaat. Maar ook met beweging, verandering, vernieuwing. Want wie inkeert, bij zichzelf te rade gaat, kijkt naar binnen om zich vervolgens met andere ogen op de buitenwereld te oriënteren.

In hun werk doen de kunstenaars onderzoek naar de eigentijdse betekenis van inkeer. Wat vermag onze tomeloze vaart te stuiten, veroorzaakt een hapering in ons grenzeloze vertrouwen in eigen kunnen, beweegt ons tot tranen? De kunstwerken reageren ook op hun omgeving: de kerkjes die zelf zolang het thema verbeelden. En door die spanning tussen oud en nieuw wordt ook de bezoeker uitgedaagd een bocht te nemen.

Proefopstelling in kapel voor tentoonstelling "Inkeer"

In de St. Nicolaaskapel zal Tineke Smith vorm geven aan het thema. Een voorproefje in de kapel mochten wij reeds ervaren i.v.m. de noodzaak om een coverfoto te maken voor het uit te geven boekwerk. (zie foto)

Ter gelegenheid van de expositie(-s) verschijnt een fraai verzorgd boekwerk. Alle kunstwerken staan hier in afgebeeld, voorzien van commentaar op basis van ateliergesprekken. De andere helft van het boek is de neerslag van een reeks voordrachten die van september 1999 t/m mei 2000 gehouden zijn in het oude kerkje van Kortenhoeve: de thuisbasis van de organiserende stichting Collage.

De openstelling van de tentoonstelling zal in september de woensdag-, de zaterdag- en de zondagmiddagen omvatten (14.00 - 17.00 uur), in oktober valt de woensdagmiddag af i.v.m. met beëindiging van het zomerseizoen. Voor concrete openingstijden op andere locaties kan informatie worden verkregen in de St. Nicolaaskapel. Voor de expositie in Nijmegen bij "Het Open Huis" der gemeente Nijmegen, de *VW*, publicaties in dag- en weekbladen en de 'Uitkrant' van de regio.

De officiële opening van de tentoonstelling zal op 16 september a.s. plaatsvinden door burgemeester mr. E.M. d' Hondt met een inleiding door dominee Henk Abma. De muzikale omlijsting wordt verzorgd door het Valkhofkwartet o.l.v. Fons Plasschaert.

De exposerende kunstenares Tineke Smith is geboren in 1948 te Borger. Na haar opleiding lichamelijke opvoeding was zij aanvankelijk lerares in dit vak. Later vindt een verschuiving plaats als zij zich ook bezig gaat houden met dans-expressie maar bijvoorbeeld ook met etsen. Ze heeft vervolgens o.a. M.O.A. Tekenen voltooid alsmede de Academie voor Beeldende vorming te Amsterdam. Hierna is ze les gaan geven (onder meer examenvak tekenen gymnasium). Vanaf 1987 vervaardigt ze ook portretten en hiernaast blijft ze dans en zang actief beoefenen. Haar eerste solo-expositie vindt plaats in 1984 en er zullen er nog vele volgen (zoals Bussum, Huizen en Woudenberg). Groepsexposities op het College Kortenhoeve maar ook in Namen, Münster, Bussum, Rome en Den Haag. Daarnaast heeft Tineke Smith diverse publicaties op haar naam staan (o.a. gedichten).

een onderzoek vanuit literatuur en beeldende kunst

VALKHOF-NIJMEGEN ® ?

Door Paul M.J. Hoos

Bespreking van PC-game: Close Combat: A Bridge Too Far

Soort game: strategie

Maker: Microsoft ®, 1997

Operatie: Market Garden

Slag: Nijmegen Bridge / Valkhof, september 1944

Eerder besproken in: PC-gameplay, december 1997 door E. van Hecke

Hierin onder meer: "In het spel is zeer veel aandacht besteed aan het realiteitsgehalte" (p.66), maar ook: "...de afwerking laat nogal te wensen over" (p.67) Beide conclusies zijn mijns inziens juist.

Een eigenaardige Valkhof-variant

Het virtuele Valkhof in dit computerspel vertoont op het scherm de volgende eigenaardigheden: plaats en oriëntatie van wat de Barbarossa-ruïne moet voorstellen, is verkeerd: de Kapel staat teveel centraal op het Valkhof aangegeven; de brug over de Voerweg ontbreekt geheel; er zijn geen loopgraven ingetekend. "Eulings HQ" staat midden in het Valkhof aangegeven; tenslotte ontbreekt de naam "Valkhof" bij deze onmiskenbare historische locatie.

Vooropgesteld: deze close combat/strategy-simulatie van de Operatie Market Garden in 1944 met de gevoerde Battles, Operations en Campaigns geeft in doorsnee een geloofwaardige indruk van de krijgstonelen in deze regio. Spijtig én opmerkelijk is echter, dat het Valkhof er -virtueel gezien- bekaaid vanaf komt. De graphics (grafische weergave) van de 'battle-grounds' zijn *grote klasse* wat de grafische detaillering betreft. Het valt moeilijk

in te zien, waarom bij de weergave van de Valkhof-locatie *niet* dezelfde minutieuze zorg aan de details is besteed als aan de overige strijdtoneelen. De aanduidingen "Eulings HQ", "Unitas" en "Gem(eente) Werken" doen op zich wel vermoeden, dat er door de makers/samenstellers van het spel wel degelijk wat research is verricht. Dat daarbij Euling's hoordkwartier centraal in het Valkhofpark terecht is gekomen, moet dan ook als een misser worden beschouwd. Immers: de SS-Hauptsturmführer Karl-Heinz Euling zorgde er weliswaar voor, dat het Valkhof en het Hunnerpark inder tijd veranderd werden in ware bastions met een wijds schootveld, maar hij was beslist wel zoveel strateeg, dat hij zijn hoofdkwartier *niet* pal midden in het Valkhofpark vestigde, maar "...in het grote herenhuis van de Erven Terwindt op het Kelfkensbosch".¹⁾

In de game wordt het stratienplan in de onmiddellijke omgeving van het Valkhof, het Hunnerpark en de

Waalbrug-oprit correct weergegeven en benoemd: "Hunnerpark", "Keizer Lodewijkplein" en "Terwindtstraat". Het Hunnerpark laat zelfs een aantal loopgraven zien, die daarentegen weer ontbreken in het (virtuele) Valkhofpark. Dit nu is topografisch ONJUIST. Meerdere schrijvers, waaronder auteurs van oorlogs-dagboeken van strijders-ter-plaatse geven aan, wat Norbert A. de Groot vermeldt: "Het historische Valkhof(..) leek welhaast geteisterd door een orkaan (..) en een NETWERK VAN LOOPGRAVEN slingerde zich door het park".²⁾

Opmerkelijk is voorts de aanduiding "Hod-factory" in de omgeving van de Terwindtstraat. Het woordenboek vertaalt deze aanduiding als "fabriek/werkplaats voor kalk-stenen" terwijl een "hodman" een opperman is. Wie van de lezers van Valkhofnieuws kan over deze zaken opheldering verschaffen? Graag een berichtje naar de Hoofdredacteur.

Het virtuele Valkhofpark

De plattegrond van het Valkhofpark in de Bridge-Too-Far computer-animatie lijkt op het eerste gezicht heel aannemelijk. Er zijn talrijke fraai-gedetailleerde bomen (met hun schaduwen) in bovenaanzicht getekend. Ook de druppelvormige perken zijn duidelijk te herkennen. Er is zelfs aan afzettings-paaltjes om de aangegeven monumenten gedacht, evenals aan een aantal lantaampalen-met-slagschaduw. Her en der zijn forse kraters en inslagen over Valkhof en Voerweg 'uitgestrooid'. De Voerwegbrug ontbreekt geheel.

Het getekende perken- en padenverloop moet welhaast uit de fantasie van de tekenaars ontstaan zijn: er zijn -bij vergelijking- geen aanknopingspunten met bestaande grondplannen van het Valkhofpark te vinden; in elk geval *niet* met grondplan uit 1926.³⁾

Grote vrijheden in de stituering en aanduiding van fysieke bouwresten en monumenten in het Valkhofpark (een 'n slordigheid in de directe omgeving) zijn eerder in dit artikel aangestipt. Vergelijking met het militaire situatie-kaartje in het Boek van De Groot (gedateerd 20 september 1944) toont duidelijk een ander perken-en padenpatroon dan de virtuele Valkhof-versie anno 1944. Het zal wel een onbeantwoorde vraag blijven, waarom de makers van de computergame-versie van "A Bridge Too Far" voor wat o.a. de Valkhof-lokatie betreft duidelijk *niet* zijn uitgegaan van beschikbare stafkaarten... waarover Norbert A. de Groot in zijn boek (uit 1970) al wél bleek te beschikken: zie de militaire overzichtskaart van de Slag om de Waalbrug in kilometerkwadrant 7162 op pagina 130 van zijn boek!

Samengevat: *een markant WO II-strijd-toneel als het historische Valkhofpark en de directe omgeving daarvan in september 1944 verdient een virtueel-topografisch correcte weergave van de fysieke vormen en ligging ter plaatse – zeker als het om een PC-oorlogs-simulatiespel gaat, dat de Operatie Market Garden als 'historische kapstok' heeft gekozen.*

Kaart Valkhofgebied uit PC-spel Close Combat - A Bridge Too Far

Casus 2: Nijmegen virtueel 'vrij vertaald'

Game: **Commandos: Beyond The Call of Duty**

Makers: **Pyro Studios® en Eidos®**

Besproken in: tijdschrift **PCZone**, jrg. III nr.22 juli 1999 - K.Leers p.82-83

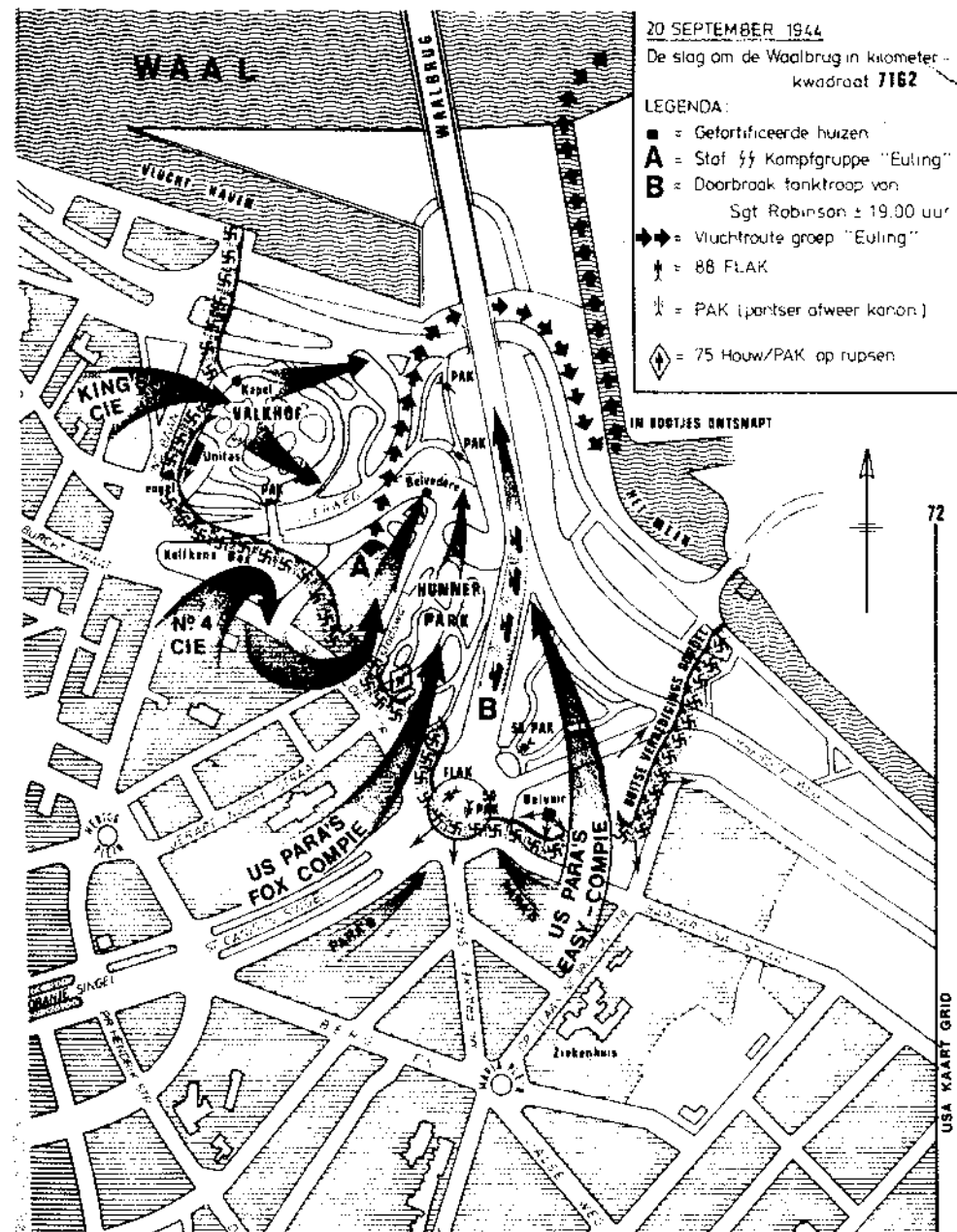
(..) "Vanaf 1940 verplaatsen de missies zich met het historisch verloop van de oorlog. Zo zul je op deze Trans-Europese reis Kreta, Sicilië, Bonn, Belgrado en zowaar Nijmegen aandoen. De Nijmeegse missie is de laatste en tevens moeilijkste missie van het spel. "Beyond The Call of Duty" is en blijft natuurlijk 'maar' een spel. Maar waar het realisme sterk naar voren komt in de historische-accurate missie-beschrijvingen, laat Pyro Studios toch enkele zaken liggen." (er volgen enkele speltechnische zaken). Als auteur K.Leers een geboren-en-getogen Nijmegenaar was geweest, had hij hier ongetwijfeld een veel grotere virtuele spelblunder opgemerkt: het getoonde schermbeeld in de Nijmegen-missie heeft *totaal niets* met de werkelijke Karelstad te maken! Sinds wanneer heeft Nijmegen grachten? Wie weet er een Nijmeegse ophaalbrug? Toegegeven: er zijn wel enkele molens te vinden in het Nijmeegse.. De spelomgeving die voor Nijmegen moet doorgaan, heeft verdacht veel méér weg van Amsterdam... of eigenlijk meer iets van een hoekje in het Openluchtmuseum: wel fraai, wel schilderachtig, maar het ligt *niet* op de plaats-waar-het-hoort, en het lijkt niet op de plaats-die-het-voorstelt! In beide aangehaalde

zaken ben je geneigd te zeggen: "NIJMEGEN, LET OP UW SAECK!"

De "Nijmegen"-missie: 'Dangerous Friendships'

De laatste en moeilijkste missie van genoemd strategiespel krijgt middels een schermtekst het volgende verhaallintje mee: (..) "The plans of the last stage of the offensive (bedoeld wordt het Ardennen-offensief) are being held by General Hanz Rauter, who is in the Dutch city of Nijmegen on a stopover during his trip to the front lines" (..) Met deze schermtekst wordt de spelomgeving onmiskenbaar in Nijmegen gesitueerd. De getoonde spelomgeving is echter allesbehalve Nijmeegs...

De combinatie grachten-ophaalbrugmolen duidt eerder op een typisch Hollandse omgeving, die door de tekenaars/ontwerpers letterlijk en figuurlijk misplaatst is naar Nijmegen. Artistieke vrijheid, gemakzucht of ongebreidelde fantasie, die een loopje nemen met de fysieke werkelijkheid? Opmerkelijk is wel, dat talloze andere PC-spellen die onderdelen van De Tweede Wereldoorlog tot onderwerp hebben (zoals de luchtoorlog of de Slag om de Ardennen) zeggen zelfs gebruik te maken van satellietfoto's! Er lijkt dus een kentering te zijn opgetreden

Strijd om Waalbrug en Valkhof (blz. 130 Als Sterren Aan De Hemel)

in het realiteitsgehalte van de geboden spelomgevingen. Schrale troost voor de gemiste kans om Nijmegen ook werkelijk een plaats te geven op de erelijst van beslissende locaties in de Tweede Wereldoorlog, waarop Nijmegen wel degelijk een plaats verdient heeft.

Misschien dat er ooit nog een remake van genoemde spellen inzit.. Zo niet, dan heeft dit artikel tenminste gesignaleerd, dat virtual reality soms op gespannen voet staat met de fysicaal reality – zoals de geschetste voorbeelden van het Valkhof en van Nijmegen aantonen.

Bronvermeldingen:

- 1) en 2): Norbert A. de Groot: *Als sterren van de hemel* – (1970) pp 108, 130 en 133
- 3) Vergelijk het perken- en padenverloop van het Valkhofpark, afbeelding 8, pag. 116 in de vertaalde bijdrage van Wilhelm A. Diedenhofen over de diverse Valkhofpark-varianten in *"Het Valkhof te Nijmegen"* – Catalogus van het kunstbezit van de Gemeente Nijmegen nr. 3 / Commanderie / Nijmeegs Gemeentearchief / K.U.N. – met het perken- en padenverloop op de militaire overzichtskaart in Norbert A. de Groot's "Als sterren van de hemel op p.130: het virtuele bovenaanzicht van het Valkhofpark voegt daar een (nog onbekende) fantasie-variant aan toe

Of: moeten de afdeling PR van de Gemeente Nijmegen en/of de Valkhofvereniging voorzien in een legger met daarin een goedgekeurde stadsplattegrond en een verantwoorde kaart van het Valkhofpark met daarop de exacte ligging en naam van de resterende historische elementen, voorzien van het Nijmeegse stadskeurmerk?

Met als titel: "Valkhof – Nijmegen ©" gedeponereerd en wel natuurlijk, en vrij ter inzage voor alle makers van toekomstige 'virtual-reality' produkten, waarin Nijmegen en/of het Valkhof aan bod komen...

ACTUALITEITEN INZAKE 'HET VALKHOF'

Door Fer Boshouwers, conservator

Electrisch gestuurde lichter

Toen in 1997 een nieuwe lichter in de kapel werd opgehangen, schreef deze direct geschiedenis. Bij de voorbereiding kwam de eigenaar van een constructiebedrijf ten val. Voorlopig werd de lichter bevestigd aan een met de hand te bedienen lier (op zolder), in afwachting van een elektrische installatie (vanuit de stoppenkast). Tegelijk met de aanleg van de klimaatregeling in de vorm van vloerverwarming, werden ook voorbereidingen getroffen om de lichter elektrisch te kunnen bedienen.

In de afgelopen maanden werd de laatste hand gelegd aan de installatie. Het mechanisme - met slot en afstandsbediening - werkt perfect, zodat de kroon op elke gewenste hoogte kan worden gehangen. Dit is zeer praktisch in geval van onderhoudswerkzaamheden aan de kroon zelf of bij werkzaamheden op steiger in de kapel. Bijkomend gemak is het kunnen ontsteken der kaarsen op stahoogte. De ingeschakelde bedrijven Haerkens (electrotechniek) en W. Thoonen (Constructiebedrijf) hebben goed werk geleverd.

Overigens weten we wél van wie de kroonlichter afkomstig is, maar wie de maker is geweest of waar hij oorspronkelijk vandaan komt, weten we niet. Tot dat de winkel 'Het Schouwke' (porcelein en kristal) het pand in de Molenstraat te Nijmegen betrok, zat daar een damesmodezaak. De echtgenote van de eigenaar had de lichter aan haar echtgenoot cadeau gedaan bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de zaak. Waar zij hem heeft gekocht of heeft laten maken is onbekend.

Enige typische kenmerken zijn de bladmotieven aan de bovenzijde van de ring, de smeedijzeren drakenkopjes onder de kaarsenhouders, en de versieringen van de draagstangen. Tijdens mijn laatste vakantie in Spanje heb ik meerdere keren zulke drakenkopjes gezien op hardijzers en op traliewerken van vensters. Het zou prettig zijn voor de Valkhofvereniging om de precieze herkomst van de lichter te kunnen vaststellen. Denkt u hierin mee?! Wij houden u op de hoogte van de vorderingen.

Nieuwe 'schouderstukken' aan de gevel

Een wat vreemde titel, die uitleg behoeft. De Ingangspartij van de St. Nicolaaskapel is een der oudste onderdelen van het gebouw. Enige jaren geleden schreef Henk Schoonwater een prachtig artikel over deze gevel in het Valkhofnieuws. Er zouden minstens 19 verschillende steensoorten in zijn verwerkt.

Daarover gaat het en toch ook weer niet. De top van de gevel heeft drie jaar geleden een verandering ondergaan. De top werd afgesloten met een houten

Bescherming topgevel kapel met 'schouderstukken (foto Fer Boshouwers)

beschoeiing van red ceder. Deze houtsoort heeft een paar kenmerken, die van belang zijn. In de eerste plaats is hij zeer tegen weersinvloeden bestand, zelfs zonder speciale voorbehandeling. Aanvankelijk is het hout na bewerking zeer lichtbruin, zelfs een beetje oranje-roodgetint. Na blootstelling aan weer en wind kleurt het hout grijs bij. Bij een eerste waarneming na montage maakte die lichte tint het aanzien wat vreemd, zeker als het ingebrande stempel van de houtleverancier prominent in het zicht is. Na montage, nu bijna drie jaar geleden, bleek de afwatering via deze hellende beschoeiing niet optimaal te werken. Het regenwater liep van het hellende hout vrijelijk op de hoeken van de gevel weg en dit leidde tot vochtophoping in de stenen, met name op de hoeken. De Gemeente Nijmegen - als eigenaar van het pand - heeft zeer recent op de hoeken van de gevel nieuwe, uitstekende, vlakke stenen aangebracht (zogenaamde schouderstukken), zodat het water niet rechtstreeks in de muurwerken verdwijnt, maar over de leien het dak verlaat. Het firmastempel van de houtwerf is eveneens verwijderd uit de planken.

Een kleine, maar niet onnodige aanpassing van de red ceder-beschoeiing, zal binnenkort worden gerealiseerd. De planken worden dan iets achterovergekanteld om het water nog beter naar het leidendak af te voeren. Hoe minder wateroverlast op de muurwerken, des te minder schade tengevolge van vorstwerking er te verwachten is.

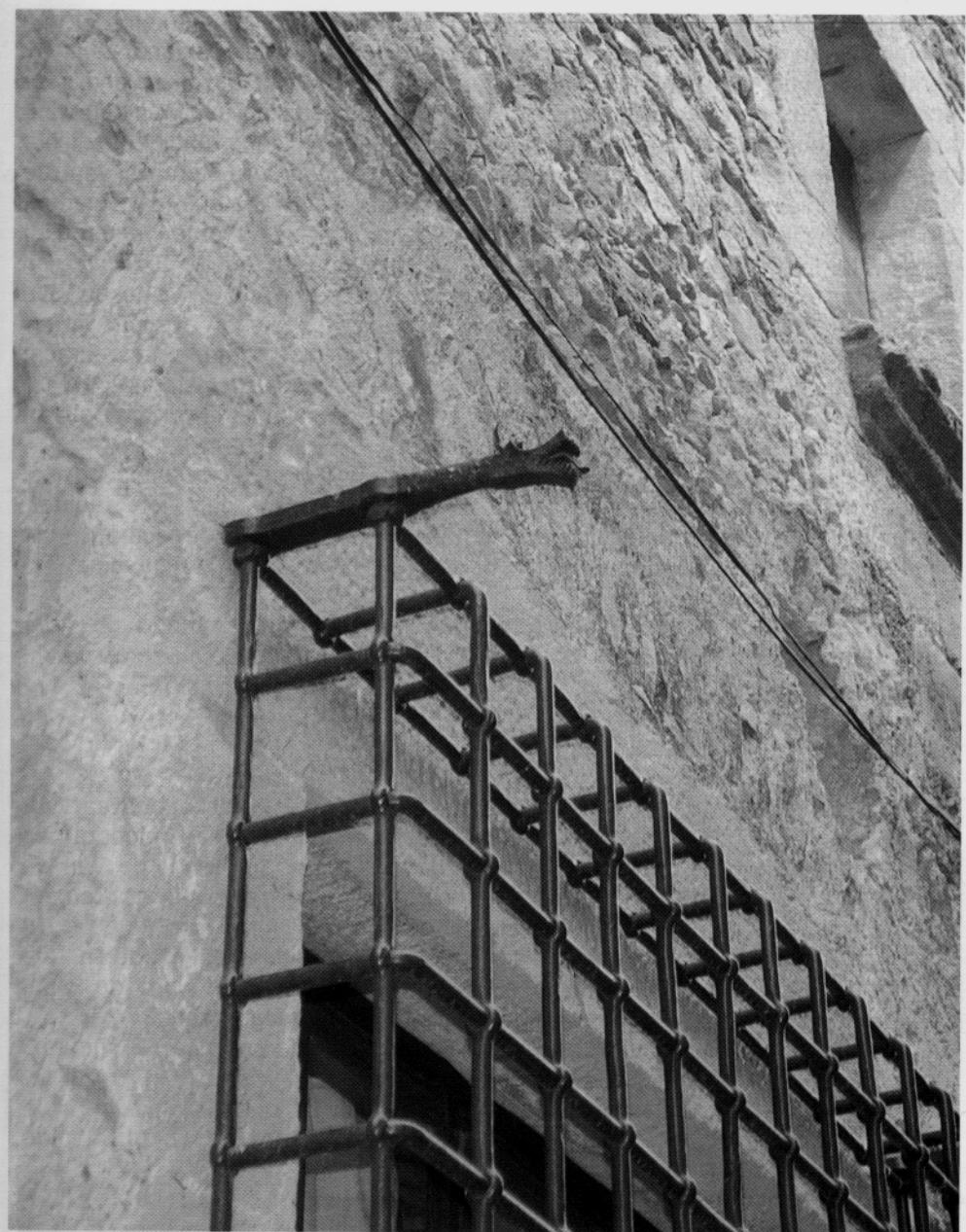
De samenwerking met de gemeentevertegenwoordigers, voorheen de heer Kleven en nu de heer Swartjes, is prima. Halfjaarlijks overleg is nu de afspraak. En dat werkt.

Pantserglas in plaats van luxaan

Het was reeds enige tijd in voorbereiding, maar de inbraak in de kapel, waarover in een eerder nummer sprake was, heeft de zaak versneld. De glas-in-loodramen van de kapel bestaan doorgaans uit drie delen. Telkens op eenderde van de raamhoogte bevindt zich een roede ter versteviging van de glas-in-loodramen. Daarvóór is een kunststofbeveiliging aangebracht in de vorm van luxaan. Dit materiaal echter is niet bestand tegen agressieve schoonmaakmiddelen, die worden gehanteerd bij het verwijderen van graffiti. Ongevraagd wordt de kapel soms voorzien van teksten, die met spuitbussen worden aangebracht.

Steeds probeert de Gemeente deze vervuiling te verwijderen, maar het gebruik van agressieve middelen is dan wel eens noodzakelijk. Het gevolg is dat de helderheid van het luxaan plaats maakt voor een dof, ondoorzichtig oppervlak. Daarom is nu gekozen voor pantserglas, omdat dit beter tegen pittige schoonmaakmiddelen bestand is.

De kapel is hierdoor ook qua beleving veranderd. Je kunt nu van binnen naar buiten kijken en daarbij ervaar je ook meer van hetgeen er om de kapel gebeurt. Onvoorstelbaar maar waar, vandalen hebben de kans gezien een der ruiten zodanig te beschadigen, dat vervanging noodzakelijk is gebleken. Te hopen is dat het daarbij blijft.

Smeedijzer in Spanje heeft overeenkomsten met onze kroonluchter (foto Fer Boshouwers)

Bescherming topgevel kapel met 'schoudersmiden' (foto Fer Boshouwers)

28 mei 2000. Storm over Het Valkhof

Bange voorgevoelens, wegens alarmerende foto's in de krant over schade aan de natuur elders in de stad, brachten me naar Het Valkhof. Maandag 21 mei constateerde ik op Het Valkhof forse schade aan een drietal monumentale kastanjabomen van bijna honderd jaar oud. Deze kastanjabomen staan dicht bij de ingangspoort (van Oscar Leeuw) van Het Valkhof. De eerste is zijn top kwijtgeraakt, mede tengevolge van niet eerder opgemerkte schade door blikseminslag. Een grote brandplek boven de afscheuring van de tak (doorsnee ca. 45 centimeter) heeft houtrot veroorzaakt door vocht en de storm had er geen moeite mee het karwei af te maken. Een tweede tak (ca. 60 centimeter doorsnee) van dezelfde boom werd in de val meegesleurd. Ook een ernaast staande boom werd door het vallende geweld aan een zijde van zijn takken ontdaan. Het bleef daar niet bij. Een derde kastanjeboom verloor eveneens zijn monumentale top tengevolge van de storm. De schade is aanzienlijk en niet in geld uit te drukken. Het beeld is verstoord en dat is ook reële schade.

Blijft de vraag in hoeverre er veiligheidscontrole moet plaats vinden. Hoe betrouwbaar is het bomenbestand? Met het oog op de openbaarheid van het park is deze vraag niet overbodig.

Beschadigde bomen na storm van 28 mei (foto Fer Boshouwers)

KASTELENTOCHT VALKHOFVERENIGING 13 MEI 2000

Door J.A. Lauret

Op zaterdag 13 mei precies om 8.45 uur vertrokken we met een volle bus – onder een al reeds stralende zon- richting Heeswijk-Dinther om aldaar het kasteel te gaan bezichtigen. Nadat onze groep was opgesplitst begon de rondleiding waarbij bekwame gidsen tekst en uitleg gaven.

Zo weten wij nu dat in 1834 de gouverneur van Noord-Brabant, baron Van den Bogaerde van Terbrugge het kasteel kocht. Het was er niet best aan toe. Meer dan een eeuw lang was het slot in handen geweest van de protestantse familie Speelman, die het uiteindelijk zwaar verwaarloosd heeft. De baron wilde zich met zijn kasteel een beetje Hertog van Brabant voelen: hij zou later namelijk in de nieuw gebouwde IJzertoren een koperen vloer laten leggen waarin de portretten van zes hertogen en hertoginnen zijn aangebracht. Het oorspronkelijke kasteel werd vermoedelijk gebouwd in de twaalfde eeuw. De oudste delen van het huidige kasteel stammen uit de vijftiende eeuw; de voorburch werd omstreeks 1600 toegevoegd.

Het kasteel heeft diverse historische personen onderdak geboden. Om er een paar te noemen: Frederik Hendrik verbleef er tijdens het beleg van 's-Hertogenbosch (1629) en Lodewijk XIV, le Roi Soleil, toen hij in het Rampjaar 1672 met zijn troepen een groot deel van de Republiek bezette. Verder schreven daar de Engelsen en Fransen gezamenlijk een vredesvoorstel aan de Republiek. De belangrijkste

Franse gast was wel Keizer Napoleon.

De baron had grote plannen met het slot die uiteindelijk hebben geleid tot de huidige situatie. Het kasteel is nu in handen van de Stichting Kasteel Heeswijk en het kan doorlopend bezichtigd worden. We hebben het gebouw intern goed kunnen bekijken. Interessant was daarbij de oorspronkelijke, nog geheel intact zijnde keuken met aan de muren diverse bellen, welke door de kasteelheer werden gebruikt om aan zijn personeel door te geven naar welke zaal de gereed gemaakte spijzen gebracht moesten worden. En dan het 'kijkgat' hoog in de muur! Er doorheen loerend kon hij precies zien of zijn personeel goed en hard werkte en hoe fraai sommige dames van het keukenpersoneel wel konden zijn.

Tijden veranderen niet! We hebben veel gezien: van bibliotheek, werkkamer, ontvangsthal tot slaapkamers en fraaie trappartijen. Jammer dat de ons toegemeten tijd te kort was.

Daarna vertrokken we voor de lunch naar een geheime locatie in Helmond, hetgeen (achteraf gezien) een tot een uitstekend restaurant omgebouwde steenfabriek bleek te zijn. Het was hier erg goed toeven

Kasteel Heeswijk (Foto J. Lauret)

en bijzonder gezellig terwijl de belegde broodjes perfect smaakten. Na de lunch op weg naar het Kasteel te Helmond, hetwelk thans als Gemeentehuis in gebruik is. Het kasteel stamt uit omstreeks 1400, het tijdstip waarop Helmond zijn stadsmuren kreeg. Kasteel en stad waren bedoeld als een grensversterking van de Hertog van Brabant. In de dertiende eeuw stond in de heerlijkheid al een kasteel waarin Keizerin Maria van Brabant woonde. Ze was weduwe zowel van Keizer Otto IV als van Koning Willem I, die als Willem II Graaf van Holland was en in 1250 tot opvolger van Keizer Frederik II (Barbarossa) gekozen werd. De heerlijkheid was vanaf 1314 in het bezit van de familie van Berlaer. Een van de leden daarvan- Jan IV Van Berlaer – bouwde omstreeks 1400 een nieuw kasteel dat een paar honderd meter verderop lag. Dit slot is in oorsprong het kasteel Helmond zoals we dat nu kennen, al is er in de loop van de tijd wel veel veranderd. Onder

leiding van de gids hebben we diverse zalen gezien. Vele schilderijen konden we bewonderen; uitleg daarbij was wel noodzakelijk. Ook de kelder met gewelven, die herinneringen oproepen aan de kelders uit de Nijmeegse Hezelstraat, hebben we bezocht. Wapentuig en andere zaken waren ruimschoots te bewonderen. Het viel wel op dat onze voorzitter zich in deze omgeving – zijn geboortestreek – goed thuisvoelde. Hij kon interessante aanvulling verstrekken met betrekking tot het Kasteel van Helmond. Ook zijn verhaal hoe bij hem hoogtevrees was ontstaan was een typische jeugdherinnering. Afgrijselijk, wat kan een jonge knaap soms zonder daarbij na te denken een overantwoord en gevaarlijk risico nemen!

Al met al een bijzonder geslaagde dag, veel gezien, gehoord en genoten. Organisator Frans Geertsen verdient een compliment! Kortom: voor herhaling elders zeker vatbaar.

Kasteel-Raadhuis Helmond (foto J. Lauret)

VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 10 MEI 2000

Door Maurice Vollebregt

1. Opening en mededelingen

De vergadering wordt om 20.00 uur geopend door de voorzitter. De volgende leden zijn verhinderd met bericht: de heren P. Houwen, J. Lauret, J. Balduc, F. Plasschaert, de heer Den Hartog (lid kascommissie - komt later) en de heer K. Peeters. Verder is bestuurslid Maarten van Schaik verhinderd. De opkomst met 26 leden is laag te noemen maar dit was reeds voorspeld door het bestuur. Twee dagen na de verzending van onze convocatie kondigde ook de Historische vereniging Numaga haar jaarvergadering aan, waarin een eventuele statutenwijziging op de agenda staat. Beide verenigingen kennen nogal wat dubbel-lidmaatschappen.

2. Notulen Algemene Ledenvergadering 24 november 1999

De notulen van de vorige ledenvergadering, welke werd gehouden op 24 november 1999, zijn voor eenieder aanwezig. De notulen worden goedgekeurd. Op verzoek van de heer O. Hendriks en anderen in de zaal wordt de laatste zin onder 'Opening en mededelingen' uitgebreid tot: *"Jack Nooy geeft aan dat dit alles mede mogelijk is gemaakt door Hein van Brienen, mede-oprichter van de Valkhofvereniging en verantwoordelijk voor beheer en opstelling van de St. Nicolaaskapel op het Valkhof, van 1980 tot aan zijn dood in 1994"*.

De heer F. van Loon uit Doorwerth vraagt het bestuur om nadere toelichting op de kwestie rond de naamsbescherming. Voorzitter Boshouwers geeft nogmaals uitleg over het verloop van de zaak in 1999. De naam 'Valkhof' is in 1997 gedeponeerd als merknaam door onze eigen Valkhofstichting. Aan de directie en het bestuur van het nieuwe museum op het Kelfkensbos is destijds al aangegeven dat wij niet enthousiast waren met de naam Museum Het Valkhof, welke via een prijsvraag tot stand gekomen was. Na intern beraad en overleg met een advocaat heeft ons Stichtingsbestuur besloten om een eventueel kort geding niet door te zetten. Juridisch lag de zaak gecompliceerder dan wij aanvankelijk dachten. Een rechtzaak en een eventueel hoger beroep zou ons uiteindelijk meerdere tienduizenden gulden gekost hebben. In deze periode kon het bestuur door de snelle opeenvolging van feiten en het bewust niet opzoeken van de publiciteit géén overleg voeren met de leden van de Valkhofvereniging, waarvoor de voorzitter nogmaals begrip vraagt, en ook krijgt.

Overigens is in Nijmegen het laatste woord nog niet gezegd over de naamgeving van Museum Het Valkhof. De erven Kam -één van de erfgenamen is advocaat-zijn een zogeheten bodemprocedure begonnen welke nog enkele jaren kan duren.

3. Financiën Valkhofvereniging en Valkhofstichting

Eveneens aanwezig ter vergadering is het financieel jaarverslag 1999 van de Valkhofvereniging en de Valkhofstichting. Het verslag wordt toegelicht door penningmeester Harry Linssen.

• Jaarrekening 1999

Hij vertelt de aanwezigen dat een kapitaal van fl. 40.000 is overgeboekt van de Valkhofvereniging naar de Valkhofstichting. Dit is een gevolg van een eerder besluit waarin de ledenvergadering heeft bepleit dat de Valkhofstichting bedoeld is voor kapitaalsvorming. In de Valkhofvereniging dient feitelijk alleen een werkkapitaal aanwezig te zijn, voldoende voor de exploitatie van het lopende jaar met een buffer.

De heer Den Hartog vraagt aan de penningmeester of het stichtingsvermogen nu is onttrokken aan de controle van de algemene ledenvergadering. Dit is niet het geval; op verzoek van de vergadering volgt hier de tekst zoals deze is opgenomen in de statuten van de Stichting (art.11.). *"Het toezicht op het Stichtingsbestuur wordt gedaan door de Algemene Vergadering van de Valkhofvereniging (...) en dat het stichtingsbestuur op de Algemene Vergadering verantwoording dient af te leggen omtrent het gevoerde en te voeren beleid aan de Valkhofvereniging."*

• Verslag kascommissie 1999

Namens de kascommissie doet de heer Den Hartog verslag van haar controlewerkzaamheden welke zijn uitgevoerd op 4 maart ten huize van de penningmeester. Het andere lid van de kascommissie, de heer Houwen, is vanavond verhinderd. De financiën alsmede de gebruikte boekhoudkundige systematiek worden in orde bevonden. Het financiële verslag is prettig leesbaar en bovendien helder van opzet.

De commissie geeft aan de vergadering een positief advies om het bestuur voor wat betreft de financiën décharge te verlenen, en komt bovendien met een aantal schriftelijke aanbevelingen aan het bestuur welke, zoals toegezegd, in dit verslag worden opgenomen. Uiteraard zal het bestuur deze aanbevelingen serieus bestuderen tijdens haar eerstvolgende bestuursvergadering:

Debiteurenstand van de Stichting ter hoogte van fl. 17.449,- zou beter pro memorie opgenomen moeten worden.

De kascontrole-commissie vraagt waarom er fl. 40.000 van Vereniging naar Stichting is overgeboekt. De penningmeester heeft dit reeds eerder op de vergadering toegelicht.

Vanuit de vergadering wordt gevraagd wat er gebeurt met het kapitaal van Stichting en Vereniging indien deze opgeheven zouden worden. Aangezien er op de vergadering geen tekst van statuten voorhanden is, zal ook deze vraag

schriftelijk beantwoord worden. Artikel 19 lid 4 statuten Valkhofvereniging: *"Een eventueel batig saldo zal worden aangewend voor door de Algemene Vergadering te bepalen zodanige doeleinden als het meest met het doel der vereniging overeenstemmen."* Artikel 13 lid 7 statuten Valkhofvereniging: *"Een eventueel batig saldo van de ontbonden Stichting wordt zoveel mogelijk besteed overeenkomstig de door de Algemene Vergadering van de Valkhofvereniging te bepalen doeleinden. Bij uitblijven van een zodanige vaststelling van de doeleinden door de Algemene Vergadering van de Valkhofvereniging wordt het batig saldo zoveel mogelijk besteed overeenkomstig het doel van de Stichting."*

De kascommissie vraagt zich in haar verslag af waarom Stichting en Vereniging apart bestaan. Kunnen ze niet beter samengevoegd worden? Het bestuur belooft nadere toelichting te geven, en doet dat langs deze weg.

De reden waarom in 1984 de Valkhofstichting is opgericht, is voornamelijk juridisch van aard, mede op advies van staffeden van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Een Stichting heeft fiscaal en juridisch betere mogelijkheden om fondsen te verwerven en te beheren, en wordt doorgaans serieuzer genomen als het gaat om het verwerven van eventuele subsidies.

Ook de doelstellingen van de Stichting, te weten het in duurzaam gebruik trachten te krijgen van gebouwen en bouwwerken op het Valkhof, het oprichten, beheren en exploiteren alsmede het eerder genoemde verwerven en beheren van fondsen, zijn qua juridische aansprakelijkheid beter af in de vorm van een stichting.

Men zou zich vervolgens kunnen afvragen waarom dan de Valkhofvereniging nog bestaat. Allereerst heeft de vereniging haar eigen doelstellingen, te weten: in brede kring belangstelling kweken voor het Valkhof en haar geschiedenis, het bestuderen van de mogelijkheden van herbouw alsmede het toeristisch aantrekkelijk maken van het Valkhof in het verlengde van deze doelstellingen.

Daarnaast staat de verenigingsvorm borg voor de eerder genoemde democratische controle en zorgt zij ervoor dat leden in de meest ruime zin betrokken kunnen worden bij verenigingsactiviteiten.

Het bestuur vertrouwt erop dat de vraag over het apart bestaan van Stichting en Vereniging hiermee voldoende beantwoord is.

Hoewel de financiën van Vereniging en Stichting in orde worden bevonden, kan formeel geen décharge aan het bestuur verleend worden, zo constateert de heer Den Hartog. Voor décharge is naast goedkeuring van de jaarrekening en verantwoording ook goedkeuring van het secretariael jaarverslag nodig. Dit laatste is niet ter vergadering aanwezig waarvoor het bestuur excuses maakt. Formeel dient het bestuur alle genoemde stukken binnen zes maanden na afloop van elk boekjaar aan de vergadering voor te leggen. De vergadering is bereid om de décharge aan te houden tot aan de najaarsledenvergadering, mits het secretariael jaarverslag over 1999 tijdig zal worden afgedrukt in Valkhofnieuws. Het bestuur kondigt aan dat dit secretariael jaarverslag inderdaad zal worden afgedrukt in Valkhofnieuws nummer 2.

'Heidense Capel; op 't Valkhof door Cornelis Pronk (coll. Museum Het Valkhof)

• Begroting 2000

De begroting over het jaar 2000 is reeds vastgesteld en goedgekeurd op de Algemene ledenvergadering van 24 november 1999. Een opteffout in deze begroting is inmiddels door de penningmeester hersteld en de begroting is nagezonden aan onze leden. De vergadering spreekt hierover haar tevredenheid uit. Het besluit uit 1998 om de begroting voor het komende boekjaar in een extra najaarsvergadering te presenteren, wordt als prettig ervaren.

• Benoeming kascommissie

Als nieuwe kascommissie worden benoemd de heren Den Hartog, de heer Houwen en als reserve de heer O.T.V. Hendriks.

4. Bestuursverkiezing

Dit jaar zijn reglementair aftredend de bestuursleden Fer Boshouwers en Maarten van Schaik. Fer Boshouwers is opnieuw herkiesbaar als bestuurslid. Maarten van Schaik heeft om persoonlijke redenen zijn bestuursfunctie reeds in maart neergelegd en stelt zich niet opnieuw herkiesbaar. Wegens zijn drukke werkzaamheden kan hij vanavond niet op deze vergadering aanwezig zijn. Vice-voorzitter Frans Geertsen vraagt de Algemene Ledenvergadering accoord te gaan met de herbenoeming van Fer Boshouwers als bestuurslid en het aftreden van Maarten van Schaik. Hiermee gaat de vergadering accoord.

5. Rondvraag en sluiting

In de rondvraag spreekt de heer Van Loon uit Doorwerth zijn zorg uit over de achteruitgang van het park, mede door de vele festivals die daar georganiseerd worden. Voorzitter Boshouwers vertelt dat het bestuur zeer serieus met dit punt bezig is. Zo dreigde zelfs het TV-programma "De Bus" voor een week neer te strijken op het Valkhof waarover hij namens het bestuur zijn zorg heeft uitgesproken. Uiteindelijk is het TV-programma, met name om beveiligingsredenen, uitgeweken naar een andere plaats zodat de risico's voor beschadiging van het Valkhof daarmee afgewend werden. Nog altijd zijn Fer Boshouwers en Maurice Vollebregt in gesprek met diverse instanties en belangenorganisaties o.a. over de balans tussen economie en cultuur op het Valkhof alsmede over de gewenste intensiteit waarmee festivals en andere evenementen op het Valkhof plaatsvinden.

Een lid stelt de vraag of de Valkhofvereniging een Internet-pagina wil gaan opzetten zodat onze boodschap voor een breder publiek beschikbaar komt. Het bestuur vindt dit een goed idee, en geeft aan dat er dit jaar aan gewerkt zal

worden. Een zogeheten 'domeinnaam' reeds geregistreerd is in het verlengde van het deponeren van de naam Valkhof bij het Benelux Merkenbureau.

De heer Spring In 't Veld wijst op de opmerking uit het vorige verslag van Maurice Vollebregt waarin wordt aangegeven dat het streven naar verantwoorde herbouw onverkort deel blijft uitmaken van de doelstellingen van Vereniging en Stichting. De heer Spring In 't Veld kan dit alleen maar toejuichen. Als aanbeveling geeft hij mee dat het bestuur bezig moet blijven om dit streven te concretiseren, bijvoorbeeld door het reactiveren van een nieuw comité van aanbeveling. Een herbouwde burcht kan de kroon op de stad Nijmegen zijn! Uiteraard neemt het bestuur deze aanbevelingen ter harte.

De voorzitter constateert dat dit een vruchtbare vergadering is geweest en om 21:20 uur wordt het formele gedeelte van de vergadering afgesloten.

6. Lezing door prof. dr. Klaas Bouwer

Na de pauze geeft prof. dr. Klaas Bouwer een interessante lezing met beeldmateriaal over het Nederrijkswoud en Nijmegen. Het Nederrijkswoud was een groot bosgebied, gelegen tussen Nijmegen en Kleef. Het begon aan Nijmeegse zijde ongeveer ter hoogte van het huidige café Groenewoud en strekte zich uit naar het zuidoosten. Over het eigendom en het gebruik van het Nederrijkswoud is in de loop der eeuwen veel strijd geweest. Formeel was het Woud eigendom van de Staten van Gelre (voorloper van de provincie) en zij oefende ook controle uit over het Woud via drie speciaal aangestelde 'Waldvorsers' welke ieder aan een zijde van het Nederrijkswoud woonden en via inspectieronden het gebied in de gaten hielden. Het kappen van hout, een zeer lucratieve bezigheid in die dagen, was voorbehouden aan de Staten van Gelre. Bij het afgeven van houtconcessies, waar flink betaald werd aan de Staten, werd bepaald hoeveel bomen er per hectare moesten blijven staan zodat het bos weer dicht kon groeien. De Waldvorsers letten ook speciaal op het illegaal kappen van hout waarop strenge straffen stonden. Maar ook omwonenden en burgers van Nijmegen hadden speciale rechten, zoals het weiden van vee in het woud, en het verzamelen van brandhout. De regels voor het verzamelen van brandhout waren speciaal omschreven. Aangezien de grenzen van het Woud niet precies vaststonden, leidde dit in de loop der eeuwen regelmatig tot conflicten. Zo eiste bijvoorbeeld de Hertog van Kleef een groot deel van het Woud voor de stad Kleef op, en dit moest uiteindelijk door de Staten van Gelre geëffectueerd worden.

Het Valkhof speelt als provinciaal gebouw ook een rol in het Nederrijkswald. In de kelders werden diverse keren jonge boompjes opgeslagen die bedoeld waren om open plekken zoals heidevelden dicht te planten. Deze boompjes waren per schip aangevoerd vanuit Rheden.

Helaas mislukten de pogingen om nieuw bos aan te planten nogal eens. Veel van de jonge aanplant werd opgegeten door het vee dat in het bos geweid werd. Ook had men geen goede kennis van het verzorgen en aanplanten zelf, waardoor er bijvoorbeeld midden in de winter boompjes werden geplant! De meesten haalden natuurlijk het voorjaar niet. Gelukkig leerde men hier weer van en voortaan werden wallen opgeworpen rond de nieuwe aanplant zodat het vee er niet meer bij kon. Ook de techniek werd verbeterd en deze werd voornamelijk gehaald uit oude boeken over de land- tuin- en bosbouw die door monniken geschreven waren!

Formeel hield het Nederrijkswald op te bestaan na het opnieuw vaststellen van de grens tussen Nederland en Pruisen in 1815. Na deze periode zien we in het gebied veel buitenverblijven en boerderijen ontstaan, waarvan vele eigendom waren van voornamelijk Nijmeegse burgers. Ook nu is het gebied nog altijd bosrijk gebleven en dat kunnen we met name rond Groesbeek en aan de Duitse zijde goed waarnemen.

Het jaar 1999 werd bestuurlijk getekend door discussies over de naamsbescherming VALKHOF. Immers het gemeentelijk-provinciaal museum te Nijmegen koos voor de definitieve naam Museum Het Valkhof. Sinds februari 1996 was de naam VALKHOF door de Valkhofvereniging/-stichting vastgelegd voor de Beneluxlanden.

Na een aantal mislukte pogingen van verenigingszijde om het bestuur van Museum Het Valkhof te bereiken, werd overgegaan tot actie bij via een advocatenkantoor te Den Haag gelieerd aan het octrooibureau. Na dreiging met een kort geding onzerzijds werd overleg geopend om te komen tot een minnelijke schikking. Uiteindelijk werd een samenwerkings-overeenkomst gesloten, waarin het museum zich verplicht om bij haar producten steeds te verwijzen naar het naamrecht van de Valkhofstichting.. Tevens werd een eenmalige tegemoetkoming gegeven als compensatie voor kosten door de Valkhofvereniging gemaakt inzake de procedure.

Lopende het jaar gaf Jack Nooy te kennen als bestuurslid/voorzitter te willen terugtreden. Zonder onderbreking was hij vanaf de oprichting van de Valkhofvereniging in 1978 voorzitter. Als zodanig, maar ook in combinatie met zijn raadslidmaatschap te Nijmegen, heeft hij veel bereikt op het gebied van erkenning van de vereniging en bijval verworven voor de herbouwgedachte. Door zijn beminnelijke wijze van optreden heeft Jack Nooy veel bereikt voor de vereniging, zowel intern als extern. In de voorjaarsvergadering

werd hij door de ledenvergadering tot ere-voorzitter benoemd. In de najaarsvergadering werd hem van gemeentewege de Zilveren Waalbrugspeld uitgereikt door wethouder Joop Tetteroo. Deze publieke erkenning straalt ook af op de vereniging als geheel.

Als opvolger van Jack Nooy als voorzitter werd Fer Boshouwers door het bestuur voorgedragen en als zodanig door de ledenvergadering benoemd. Dit vond plaats in de voorjaarsvergadering. De kascontrole-commissie voor het jaar 1999 bestond uit de heren Houwen en Den Hartog.

Nadat Henk Schoonwater zich om persoonlijke redenen uit het bestuur had teruggetrokken, maar wel aangaf nog actief te willen blijven voor het Valkhofnieuws, kwam vrij onverwacht het bericht van zijn overlijden. Henk had van jongsafaan een zwakke gezondheid, maar was desondanks zeer actief op diverse terreinen. Een bestuursdelegatie was bij de uitvaartdienst aanwezig.

De geplande excursie is bij gebrek aan voldoende deelnemers dit jaar niet doorgegaan.

De herbouwgedachte rond het Valkhofburchtcomplex kreeg een zeer positieve injectie door de bouw van het zandkasteel in de Stratemakerstoren. Een dubbel-

— tentoonstelling met betrekking tot het Valkhof kreeg vorm. In de Stratemakerstoren verscheen het Valkhof in zand. Een geweldige prestatie van o.a. Wim de Mul, directeur aldaar. In de kapel werd een tentoonstelling gehouden rond de activiteiten van de Valkhofvereniging c.q. -Stichting. De belangstelling voor beide activiteiten mag groot genoemd worden. Na het voorlopig afblazen van de herbouw door de gemeenteraad liep het ledental van de vereniging aanmerkelijk terug.

Kort daarna stabiliseerde het ledental weer.

In het najaar werd de conservator vaak benaderd om in de kapel burgerlijke huwelijken te laten plaatsvinden. Het bestuur heeft zich op zijn advies terughoudend opgesteld om te voorkomen dat de kapel een bedrijfsmatig karakter zou krijgen. Elke aanvraag zal op zich bekeken worden.

Van het "Valkhofnieuws" verscheen een bijzonder nummer. De infopanelen uit de kapel (vervaardigd in 1996 door Fer Boshouwers als conservator) werden opgenomen in een speciaal daaraan gewijd nummer (21e jaargang 1999 nr. 2). Voorzien van veel foto's van de kapellen op het Valkhof en van de geschiedenis van 2000 jaar activiteiten op het terrein van het Valkhof, werd een voorzet gegeven aan een nieuwe valkhofgids. Het nummer vond bij de leden veel waardering en wordt in de kapel goed verkocht.

De zorg voor het behoud van de archiefruimte op het LIMOSterrein kon even een adempauze krijgen. Voor een aanmerkelijk hogere huur (marktconform) werd enig uitstel verkregen voor ontruiming. Media september 2000 zal er een nieuwe lokatie gevonden moeten zijn.

In het najaarsseizoen werd een nieuwe tentoonstelling van Chris Gijsberts gehouden in de kapel. Nu betrof het tekeningen rond het middeleeuwse spel "Eclkerlyc". Steeds wordt gezocht naar nieuwe invullingen voor het zogenaamde 'stille' seizoen.

Overleg inzake onderhoud van de kapellen van gemeentewege verloopt naar tevredenheid.

Na een inbraak in de kapel via een der ramen heeft de gemeente doen besluiten in plaats van luxaanvoorzetramen pantserglas aan te laten brengen. Voorts werd alle houtwerk aan de kapellen opnieuw gelakt en wel in de gemeentelijke kleuren zwart-rood.

De openstelling van de Valkhofkapel is in 1999 verzorgd door Han Smits, Jan Rutten, Frans van Berkel, Fons Hopman, Maurice Vollebregt en Fer Boshouwers.

Het overleg met de gemeente inzake het gebruik van het park als podium voor diverse activiteiten vereist nog veel verbetering. De indruk bestaat dat de economie voorrang heeft boven cultuur en natuur.